

Ján Nepomucký, svätec s prstom na ústach

Nad hlavou veniec z piatich hviezd, v rukách kríž a palmová ratolesť. Oblečený v kanonickom rúchu s biretom na hlave nás svätý Ján Nepomucký pozýva slúžiť a mlčať.

Okrem Panny Márie je Ján Nepomucký jediný svätec, ktorý má v svätožiare nad hlavou hviezdy. Nie je ich však dvanásť, ale päť. Symbolizujú zvláštne svetlá, vďaka ktorým sa podarilo nájsť svätcovo umučené telo.

Päť hviezd sa nachádza aj na kríži, ktorý na pražskom Karlovom moste upozorňuje na miesto, odkiaľ kati zhodili Jána Nepomuckého do Vltavy. Veľa ľudí tu zotrvá v krátkej modlitbe, pričom sa dotknú kríža i svätca, ktorý je nad ním zobrazený na reliéfe.

Prečo sa obyčajný kňaz, ktorý žil v 14. storočí, teší takej obrovskej úcte už vyše šesťsto rokov? Hoci o ňom nemáme mnoho informácií, predsa len to, čo sa v archívoch zachovalo, stačí na vykreslenie jeho osobnosti.

Jeho život, najmä posledné chvíle sú opradené legendami, ale ako sa hovorí: bez vetra sa ani lístok nepohne. Nie nadarmo dostal prívlastky ozdoba duchovenstva, neúnavný oltárny služobník, najdobrotivejší almužník, ochranca cti a dobrého mena, vysloboditeľ od svetskej hanby.

SYMBOLIKA PIATICH HVIEZD

*Päť hviezd na svätožiare predstavuje päť svetiel, vďaka ktorým našli Jánovo mŕtve telo vo Vltave, ale aj päť Kristových rán a päť písmen latinského slova **TACUI**, ktoré v preklade znamená „mlčal som“.*

Spolu s prstom na ústach je symbolom dodržania spovedného tajomstva.

Ján z Pomuku

Pochádzal z Pomuku, dnes je to mesto Nepomuk, ktoré sa nachádza pri Plzni. Predpokladá sa, že priezvisko Nepomucký vzniklo nesprávnym vyslovovaním „de Pomuk“, čo znamenalo „z Pomuku“.

Narodil sa okolo roku 1345. Jeho otcom bol miestny richtár Welfin. Študoval na známej latinskej škole v Žatci, na Karlovej univerzite v Prahe, ale i v Padove. Traduje sa, že počas štúdia v

Talianku sa s úctou modlil pri relikvii neporušeného jazyka sv. Antona Paduánskeho. Za kňaza bol vysvätený pravdepodobne v roku 1380.

Dlhé roky sa venoval administratívnej práci na rôznych cirkevných postoch. Bol v službách arcibiskupa Jána Očka z Vlašima aj arcibiskupa Jána z Jenštejna. Vynikal dôveryhodnosťou a precíznosťou. Ján z Jenštejna ho v roku 1389 vymenoval za svojho generálneho vikára.

| Hnev panovníka

Kráľ Václav IV. (1361 – 1419) nemal na rozdiel od svojho otca Karola IV. až taký vrúcny vzťah k Cirkvi, takže o konflikty za jeho vlády nebola núdza. Chcel sa zmocniť benediktínskeho kláštora v Kladruboch, aby tam vytvoril sídlo novej diecézy. Na jej čele mal stáť človek, ktorý by bol blízky a oddaný panovníkovi.

Čakalo sa už len na to, kedy starý opát Racek odovzdá dušu do rúk nebeského Otca. Po jeho smrti v roku 1393 si však rehoľníci okamžite zvolili nového predstaveného Olena. Jeho zvolenie oficiálne potvrdil Ján Nepomucký. Keď sa to panovník dozvedel, veľmi sa nahneval.

Bola len otázka času, čo sa stane s arcibiskupom Jánom z Jenštejna a jeho vikárom Jánom Nepomuckým. Nakoniec štyria muži z arcibiskupovej suity skončili vo väzení. Troch prepustili, ale Ján Nepomucký si vypil kalich utrpenia až do dna.

| Čo vraví legenda

Podľa legendy kráľ Jána Nepomuckého neľudsky mučil preto, že bol spovedníkom jeho manželky, kráľovnej Žofie Bavorskej, a žiadal ho, aby mu prezradil, čo sa od nej dozvedel pri sviatosti zmierenia. Vraj chcel dôkaz o kráľovninom cudzoložstve. Pritom Václav IV. bol ten, kto mal povest' záletníka.

Ján mu neprezradil nič, ani keď ho natiahli na škrípec. Samotný panovník mu horiacou fakľou spôsobil na obnažených bokoch ťažké popáleniny, nezlučiteľné so životom. Napriek obrovskej fyzickej bolesti sa nepodvolil. Polomŕtvemu Jánovi dali do úst drevený kolík a poviazali ruky a nohy. Tak ho v noci 20. marca 1393 zhodili z mosta do Vltavy.

Pravda o smrti horlivého a mlčanlivého spovedníka však čoskoro vyplávala na povrch. A to doslova. Jeho telesné ostatky našli na mieste, ktoré označovalo zvláštne svetlo piatich hviezd.

| Rešpekt a úcta

Jednoznačné je, že Ján Nepomucký bol Boží služobník, veľmi múdry a poctivý. Skutočnosť, že ľudia si ho okamžite po jeho násilnej smrti začali uctievať ako svätca a mučeníka spovedného tajomstva, svedčí o tom, že už počas života musel mať rešpekt a úctu.

Len v Európe je v súčasnosti vyše tridsaťtisíc zobrazení sv. Jána Nepomuckého, vo svete vyše šesťdesiattisíc. Jeho sochy sa nachádzajú na mostoch, pri potokoch a riekach, ale aj v poliach za dedinami, keďže sa uctieva ako patrón proti povodňiam, krupobitiu a mrazu.

Veriaci ho celé storočia vzývajú v modlitbách, aby ich ochránil od neúrody, drahoty, moru, hladu, vojny, ale aj od malomyselnosti a lenivosti v službe Bohu a blížnym. O príhovor sa na neho dodnes obracajú lodníci, pltníci a mlynári. O pomoc ho tiež prosia ľudia, ktorí sú obeťami ohovárania. No v prvom rade je patrónom kňazov, spovedníkov a spovedného tajomstva.

| Májový svätec

Pápež Inocent XIII. Jána Nepomuckého beatifikoval 31. mája 1721. O osem rokov neskôr, 19. marca 1729, ho pápež Benedikt XIII. vyhlásil za svätého.

Keď 15. apríla 1719 exhumovali jeho telo, v hrobe, ktorý bol dovtedy neporušený, našli iba kosti. Prekvapením bolo, že z lebky vypadol kúsok mäkkého tkaniva. Mnohí to považovali za zázrak. Celých 250 rokov sa verilo, že je to svätcov jazyk. Až moderný výskum v druhej polovici 20. storočia určil, že ide o časť mozgového tkaniva.

Výsledok modernej vedy však neubral nič na úcte verejnosti k veľkému svätcovi. V liturgickom kalendári jeho sviatok slávime 16. mája.

Autor: Zuzana Artimová
Zdroj: Katolícke noviny, 10. mája 2026